

METHODVS FACILIS
 OMNIA SYMPTOMATA
LINEARVM CURVARVM
 NON IN EODEM PLANO SITARVM
 INVESTIGANDI.

Differtatio altera.

§. 1.

Quod si forte methodus ante tradita et doctrinae sphae-
 ricæ innixa minus placeat, utpote ex principiis
 alienis deducta; aliam hic sum propositurus methodum,
 ex principio magis directo petitam, qua omnia sympto-
 mata linearum curvarum non in eodem plano sitarum et-
 iam multo succinctius et clarius demonstrari possunt quam
 methodo hæctenus usitata. Hanc autem methodum mihi
 suppeditavit consideratio illius plani, in quo bina curvæ
 elementa contigua sunt sita, et in quo proinde tam tan-
 gens curvæ quam eius radius curvaturæ existere debent;
 unde totam investigationem ex consideratione huius plani
 sum petiturus.

Tab. II.
Fig. 4.

§. 2. Constitutis igitur ut ante ternis axibus principalibus OA, OB, OC , quibus coordinatae, quoduis punctum curvae z determinantes, sint parallelae, scilicet

$$Ox = x, \quad xy = y, \quad yz = z,$$

statim in calculum introducā illud planum, quod per bina curvae elementa contigua determinatur, siue in quo curva hoc loco incuruatur. Secet igitur istud planum ternos nostros axes in punctis u, v et w , ac ponamus distantias $Ou = u, Ov = v, Ow = w$, quandoquidem his tribus quantitibus positio plani penitus determinatur. Quatenus igitur curvae punctum z in hoc ipso plano reperitur, aequatio inter ternas coordinatas x, y, z erit unius dimensionis, huius formae, $Ax + By + Cz = D$, ad quam penitus determinandam transferamus primo punctum z in ipsum punctum u fietque $x = u, y = 0$ et $z = 0$, vnde erit $Au = D$. Simili modo, translato puncto z in ipsum punctum v , fiet $x = 0, y = v, z = 0$, vnde erit $Bv = D$. Denique translato puncto z in ipsum punctum w , erit $z = w, x = 0, y = 0$, vnde erit $Cw = D$. Cum igitur hinc fit

$$A = \frac{D}{u}, \quad B = \frac{D}{v}, \quad C = \frac{D}{w},$$

erit aequatio localis pro plano uvw haec:

$$\frac{x}{u} + \frac{y}{v} + \frac{z}{w} = 1.$$

§. 3. Quod si nunc ut ante elementum curvae statuatur $= ds$, ac per hoc elementum reliqua ita definiantur, ut fit

$$dx = p ds, \quad dy = q ds, \quad dz = r ds,$$

erit utique $pp + qq + rr = 1$, ac differentiando

$p dp$

$$p \, d p + q \, d q + r \, d r = 0.$$

Transferatur nunc punctum curvae z in proximum, cui respondeant coordinatae $x + d x, y + d y, z + d z$, quoniam istud punctum proximum denuo in plano $u v w$ est situm, erit etiam

$$\frac{x + d x}{u} + \frac{y + d y}{v} + \frac{z + d z}{w} = 1,$$

a qua aequatione si prior subtrahatur, habebimus:

$$\frac{d x}{u} + \frac{d y}{v} + \frac{d z}{w} = 0, \text{ ideoque } \frac{p}{u} + \frac{q}{v} + \frac{r}{w} = 0.$$

Denique quia etiam sequens elementum in idem planum incidere debet, erit etiam denuo differentiando

$$\frac{d p}{u} + \frac{d q}{v} + \frac{d r}{w} = 0.$$

Viterius vero differentiando progredi non licet, quia sequentia elementa utique in aliud planum incidere possunt.

§. 4. Consideratio igitur istius plani $u v w$ cum indole curvae coniuncta nobis suppeditavit has tres aequationes:

I. $\frac{x}{u} + \frac{y}{v} + \frac{z}{w} = 1.$

II. $\frac{p}{u} + \frac{q}{v} + \frac{r}{w} = 0.$

III. $\frac{d p}{u} + \frac{d q}{v} + \frac{d r}{w} = 0.$

ex quibus aequationibus vicissim ternas quantitates u, v et w per coordinatas curvae earumque differentialia determinare poterimus. Hunc in finem adhibeamus hanc combinationem: II. $d r$ - III. r , quae nobis praebebit

$$\frac{p \, d r - r \, d p}{u} + \frac{q \, d r - r \, d q}{v} = 0, \text{ siue}$$

$$\frac{p \, d r - r \, d p}{u} = \frac{r \, d q - q \, d r}{v},$$

vnde

vnde deducitur haec proportio:

$$\frac{z}{u} : \frac{z}{v} = (r dq - q dr) : (p dr - r dp).$$

Statuamus igitur

$$\frac{z}{u} = \frac{r dq - q dr}{t}, \text{ erit } \frac{z}{v} = \frac{p dr - r dp}{t},$$

qui valores in secunda aequatione substituti dant

$$r \frac{(p dq - q dp)}{t} + \frac{z}{w} = 0, \text{ vnde colligimus}$$

$$\frac{z}{w} = \frac{q dp - p dq}{t}.$$

§. 5. Ex his autem valoribus pro $\frac{z}{u}$, $\frac{z}{v}$, $\frac{z}{w}$ inuentis, si ii in prima aequatione substituantur, perueniemus ad hanc aequationem:

$$x(r dq - q dr) + y(p dr - r dp) + z(q dp - p dq) = t,$$

quae nobis igitur valorem quantitatis t exhibet, ita vt deinceps hac littera t tanquam cognita vti queamus, vbi quidem necesse erit valores formularum $\frac{z}{u}$, $\frac{z}{v}$, $\frac{z}{w}$ in calculum introducere.

Tab. II.
Fig. 5.

§. 6. Nunc igitur determinata positione plani uvw inuestigemus eius inclinationem ad terna nostra plana principalia AOB , BOC , COA . Ac primo quidem quia istud planum secat planum AOB per lineam uv , quae est $= \sqrt{uu + vv}$, ex O ducatur in hanc uv perpendicularum Or , eritque $ur : Ou = Ov : Or$, vnde fit $Or = \frac{uv}{\sqrt{uu + vv}}$. Iungatur nunc recta rw , et quia triangulum Orw est verticale, recta wr quoque normalis erit ad rectam uv , vnde angulus Orw dabit inclinationem plani uvw ad planum AOB ; quare cum angulus wOr fit rectus et $Ow = w$, erit hypotenusa

rw

$$r w = \sqrt{\frac{u u v v + u u w w + v v w w}{u u + v v}},$$

ex qua colligimus

$$\text{cof. } O r w = \frac{O r}{r w} = \frac{u v}{\sqrt{(u u v v + u u w w + v v w w)}}, \text{ siue}$$

$$\text{cof. } O r w = \frac{1}{\sqrt{\left(1 + \frac{w w}{u u} + \frac{w w}{v v}\right)}} = \frac{1}{w \sqrt{\left(\frac{1}{u u} + \frac{1}{v v} + \frac{1}{w w}\right)}}.$$

Sicque innotescit inclinatio plani $u v w$ ad planum $A O B$,

quippe cuius cofinus est $\frac{1}{w \sqrt{\left(\frac{1}{u u} + \frac{1}{v v} + \frac{1}{w w}\right)}}$. Simili mo-

do per analogiam concluditur inclinatio plani $u v w$ ad

planum $B O C$, cuius cofinus est $\frac{1}{u \sqrt{\left(\frac{1}{u u} + \frac{1}{v v} + \frac{1}{w w}\right)}}$;

ac denique inclinatio plani $u v w$ ad planum $C O A$, cu-

ius cofinus est $\frac{1}{v \sqrt{\left(\frac{1}{u u} + \frac{1}{v v} + \frac{1}{w w}\right)}}$.

§. 7. Cum igitur fit

$$\frac{1}{u} = \frac{r d q - q d r}{t},$$

$$\frac{1}{v} = \frac{p d r - r d p}{t} \text{ et}$$

$$\frac{1}{w} = \frac{q d p - p d q}{t}, \text{ erit}$$

$$\frac{1}{u u} + \frac{1}{v v} + \frac{1}{w w} = \frac{d p^2 (q q + r r) + d q^2 (p p + r r) + d r^2 (p p + q q)}{t t} \\ - \frac{2 p q d p d q - 2 p r d p d r - 2 q r d q d r}{t t},$$

quia vero est

$$q q + r r = 1 - p p; \quad p p + r r = 1 - q q \text{ et}$$

$$p p + q q = 1 - r r,$$

bis valoribus substitutis formula ista in duas partes distribuetur, alteram positiuam, alteram negatiuam; ac positiuam quidem erit $\frac{d p^2 + d q^2 + d r^2}{t}$, termini vero negatiui erunt $\frac{-p p d p^2 - q q d q^2 - r r d r^2 - 2 p q d p d q - 2 p r d p d r - 2 q r d q d r}{t}$,

quae forma cum manifesto sit quadratum huius formulae: $\frac{p d p + q d q + r d r}{t}$, ea ob

$$p d p + q d q + r d r = 0,$$

sponte euanescit, ita vt habeamus:

$$\sqrt{\left(\frac{x}{u u} + \frac{x}{v v} + \frac{x}{w w}\right)} = \sqrt{\left(\frac{d p^2 + d q^2 + d r^2}{t}\right)},$$

quamobrem inclinationes supra inuentae ita succincte exprimentur:

$$\text{I. cof. incl. ad planum } A O B = \frac{q d p - p d q}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}.$$

$$\text{II. cof. incl. ad planum } B O C = \frac{r d q - q d r}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}.$$

$$\text{III. cof. incl. ad planam } C O A = \frac{p d r - r d p}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}.$$

Sicque iam praecipua symptomata sumus nacti, quae praecedente methodo demum post plures ambages sunt eruta.

§. 8. Quo nunc etiam reliqua symptomata facilius eliciamus, ponamus breuitatis gratia angulum $O u v = \alpha$ atque habebimus

$$\text{fin. } \alpha = \frac{v}{\sqrt{(u v + v v)}}, \text{ cof. } \alpha = \frac{u}{\sqrt{(u u + v v)}} \text{ et tang. } \alpha = \frac{v}{u}.$$

Deinde ponatur inclinatio seu angulus $O r w = \theta$, eritque

$$\text{fin. } \theta = \frac{O w}{r w} = \frac{w \sqrt{(u u + v v)}}{\sqrt{(u u v v + u u w w + v v w w)}},$$

$$\text{cof. } \theta = \frac{O r}{r w} = \frac{u v}{\sqrt{(u u v v + u u w w + v v w w)}} \text{ et}$$

$$\text{tang. } \theta = \frac{w \sqrt{(u u + v v)}}{u v},$$

vbi notandum est hos valores manere constantes, dum a puncto curvae z per duo elementa sequentia progredimur.

§. 9. His praemissis inuestigemus locum puncti z in ipso plano uvw , et cum sit $Ox = x$, $xy = y$, $yz = z$, ex punctis x et y ad rectam uv ducamus perpendiculara xp et yq , et quoniam $xu = u - x$ et angulus $xup = \alpha$, erit $xp = (u - x) \sin. \alpha$ et $up = (u - x) \cos. \alpha$. Tum vero ex y in xp demisso perpendicularo yo , erit $yo = y \sin. \alpha$ et $xo = y \cos. \alpha$. Quare cum sit $pq = yo$ et $yq = po$, fiet interuallum

Tab II
Fig. 4.

$$uq = (u - x) \cos. \alpha + y \sin. \alpha \text{ et}$$

$$yq = (u - x) \sin. \alpha - y \cos. \alpha.$$

Nunc igitur quia $yz = z$ est verticalis, ducta recta qz triangulum yzq non solum plano AOB normaliter insidet, sed etiam rectae yq et zq ad rectam uv erunt perpendiculares, et angulus yqz ipsi inclinationi θ aequabitur, vnde erit recta

$$qz = \frac{(u - x) \sin. \alpha - y \cos. \alpha}{\cos. \theta},$$

vel etiam erit

$$qz = \frac{yz}{\sin. \theta} = \frac{z}{\sin. \theta},$$

vnde has duas formulas aequales esse necesse est, ex quo sequitur fore

$$\frac{z \sqrt{(uu + vv + ww) + uv}}{w \sqrt{(uu + vv)}} = \frac{(u - x) \sin. \alpha - y \cos. \alpha}{uv} \sqrt{(uu + vv + ww)},$$

sive

$$\frac{z}{w \sqrt{(uu + vv)}} = \frac{(u - x) \sin. \alpha - y \cos. \alpha}{uv \sqrt{(uu + vv)}},$$

quae aequatio reducitur ad hanc: $\frac{z}{w} = \frac{(u - x)}{u} - \frac{y}{v}$, quae est

F 2

ipfa

ipsa aequatio primo constituta, scilicet

$$\frac{x}{u} + \frac{y}{v} + \frac{z}{w} = 1.$$

§. 10. Quoniam igitur recta zq in ipso plano uvw ad rectam uv est normalis, in hoc plano pro puncto z spectemus rectam uq tanquam abscissam et qz tanquam applicatam, et vocemus $uq = X$ et $qz = Y$, quocirca habebimus

$$X = (u - x) \operatorname{cof.} \alpha + y \operatorname{fin.} \alpha \text{ et}$$

$$Y = \frac{(u - x) \operatorname{fin.} \alpha - y \operatorname{cof.} \alpha}{\operatorname{cof.} \theta} = \frac{z}{\operatorname{cof.} \theta}.$$

Quae quo clarius perspici queant, hoc planum uvw cum puncto z seorsim in tabulam coniiciamus.

Tab. II.
Fig. 6.

§. 11. Nunc igitur differentiando per elementum curvae $z z'$ progrediamur, atque ob

$$dx = p ds, \quad dy = q ds \text{ et } dz = r ds,$$

quoniam quantitates u, v, w , cum angulis α et θ manent constantes, erit

$$dX = -p ds \operatorname{cof.} \alpha + q ds \operatorname{fin.} \alpha \text{ et}$$

$$dY = -\frac{p ds \operatorname{fin.} \alpha - q ds \operatorname{cof.} \alpha}{\operatorname{cof.} \theta} = \frac{r ds}{\operatorname{fin.} \theta},$$

quos duos valores ipsius dY pariter aequales esse necesse est, ideoque erit

$$-\frac{p \operatorname{fin.} \alpha - q \operatorname{cof.} \alpha}{\operatorname{cof.} \theta} = \frac{r}{\operatorname{fin.} \theta},$$

quae aequatio, substitutis valoribus, transit in hanc:

$$\frac{p}{u} + \frac{q}{v} + \frac{r}{w} = 0,$$

quae est ipsa aequatio secunda initio constituta. Praeterea, cum posuerimus elementum curvae $= ds$, quod nunc
ex

ex coordinatis X et Y fit $ds = \sqrt{dX^2 + dY^2}$, necesse est
 ut euadat $dX^2 + dY^2 = ds^2$. Est vero

$$dX = \frac{ds(qv - pu)}{\sqrt{uu + vv}} \text{ et}$$

$$dY = -\frac{ds(pv + qu)\sqrt{uuvv + uuww + vvww}}{uv\sqrt{uu + vv}}$$

vel etiam

$$dY = r ds \frac{\sqrt{uuvv + uuww + vvww}}{w\sqrt{uu + vv}}$$

Hinc autem erit

$$\frac{dX^2 + dY^2}{ds^2} = \frac{uuvv(qqv - 2pqu + ppv) + (ppv + 2pqu) + qqu(qqu + uuww + vvww)}{uu\sqrt{uu + vv}}$$

quae expressio reducitur ad hanc:

$$\frac{dX^2 + dY^2}{ds^2} = \frac{pp(uu + vv)}{uu} + \frac{qq(vv + ww)}{vv} + \frac{2pqvw}{uv}$$

$$= (pp + qq) + ww \left(\frac{p}{u} + \frac{q}{v} \right)^2$$

Cum autem fit $\frac{p}{u} + \frac{q}{v} = -\frac{r}{w}$, resultabit haec forma:

$$\frac{dX^2 + dY^2}{ds^2} = pp + qq + rr = 1$$

Sicque patet, reuera esse $dX^2 + dY^2 = ds^2$.

§. 12. Quod si iam statuamus $dY = P dX$, no-
 tum est radium osculi curvae, quatenus cadet in rectam

$$z N \Omega, \text{ esse } z \Omega = -\frac{dX(1 + PP)^{\frac{3}{2}}}{dP}, \text{ ita vt } \Omega \text{ sit cen-}$$

trum circuli nostram curuam in z osculantis. Modo au-
 tem vidimus reuera fieri $dX \sqrt{1 + PP} = ds$, vnde

cum fit $dX = \frac{ds(qv - pu)}{\sqrt{uu + vv}}$, erit

$$\sqrt{1 + PP} = \frac{ds}{dX} = \frac{\sqrt{uu + vv}}{qv - pu}, \text{ siue}$$

$$\frac{1}{\sqrt{1 + PP}} = \frac{qv - pu}{\sqrt{uu + vv}}$$

vnde differentiando colligimus:

$$-\frac{P dP}{(1 + PP)^{\frac{3}{2}}} = \frac{v dq - u dp}{V(uu + vv)}$$

vnde deducitur

$$(1 + PP)^{\frac{3}{2}} = \frac{P dP V(uu + vv)}{u dp - v dq}$$

atque hinc expressio pro radio osculi erit

$$z \Omega = \frac{P dX \sqrt{uu + vv}}{v dq - u dp} = \frac{dY \sqrt{uu + vv}}{v dq - u dp}$$

ac loco dY substituto valore obtinebitur tandem radius osculi

$$z \Omega = \frac{ds (bv + qu) \sqrt{uu + vv}}{uv (u dp - v dq)}$$

§. 13. Quo nunc hanc expressionem radii osculi ab elementis u , v et w . liberemus, diuidamus numeratorem et denominatorem seorsim per uvw , et obtinebimus numeratorem

$$= ds (pv + qu) V\left(\frac{1}{uu} + \frac{1}{vv} + \frac{1}{ww}\right),$$

denominator vero erit $\frac{u dp - v dq}{w}$. Supra autem iam ostendimus esse

$$V\left(\frac{1}{uu} + \frac{1}{vv} + \frac{1}{ww}\right) = \frac{\sqrt{d^2 v^2 + d^2 q^2 + d^2 r^2}}{1}$$

vnde fit numerator

$$= ds \left(\frac{p v}{1} + \frac{q u}{1}\right) V(d^2 p^2 + d^2 q^2 + d^2 r^2).$$

Cum nunc fit

$$\frac{v}{1} = \frac{1}{-p dr - r dp} \quad \text{et} \quad \frac{u}{1} = \frac{1}{r dq - q dr}$$

erit noster numerator

ds

$$ds \left(\frac{p}{pdr - rdp} + \frac{q}{radq - qdr} \right) \sqrt{dp^2 + dq^2 + dr^2}$$

$$= \frac{rds(pdq - qdp)}{(pdr - rdp)(radq - qdr)} \sqrt{dp^2 + dq^2 + dr^2};$$

denominator vero, ob

$$\frac{u}{w} = \frac{qdp - pdq}{radq - qdr} \text{ et } \frac{v}{w} = \frac{qdp - pdq}{pdr - rdp},$$

induct hanc formam:

$$(qdp - pdq) \left(\frac{dp}{radq - qdr} - \frac{dq}{pdr - rdp} \right) =$$

$$(qdp - pdq) ((pdp + qdq)dr - (dp^2 + dq^2)r).$$

Cum autem fit

$$pdp + qdq = -rdr,$$

erit iste denominator:

$$- \frac{r(qdp - pdq)(dp^2 + dq^2 + dr^2)}{(radq - qdr)(pdr - rdp)}.$$

§. 14. Cum igitur evoluerimus tam numeratorem quam denominatorem, inde colligetur radius osculi

$$z \Omega = \frac{ds}{\sqrt{dp^2 + dq^2 + dr^2}},$$

qui valor perfecte congruit cum eo qui superiore methodo erat inuentus. Superest igitur ut eius quoque positionem respectu ternorum axium principalium definiamus. Hic autem vidimus eum cadere in normalem zN productam, siquidem eius expressio fuerit positiva. Est vero subnormalis $qN = \frac{ydx}{dx} = PY$, atque si insuper ducamus tangentem zT , erit subtangens $qT = \frac{ydx}{dy} = \frac{y}{p}$. At vero positionem huius tangentis zT in praecedente dissertatione tam simpliciter determinauimus, ut angulorum, sub quibus ea ad axes principales OA , OB et OC inclinatur, cofinus sint p , q et r .

§. 15.

§. 15. Consideremus primo tangentem zT , pro cuius positione respectu rectae uv habemus tangentem anguli $qTz = \frac{qz}{qT} = P = \frac{dY}{dX}$; tum vero quia elementum curvae est ds , si ponamus breuitatis ergo angulum $qTz = \tau$, erit

$$\begin{aligned} \sin. \tau &= \frac{dY}{ds} = - \frac{(pv + qu) \sqrt{uuvv + uuww + vvww}}{uv \sqrt{uu + vv}} \text{ et} \\ \cos. \tau &= \frac{dX}{ds} = \frac{qv - pu}{\sqrt{uu + vv}}, \end{aligned}$$

unde fit

$$\text{tang. } \tau = - \frac{(pv + qu) \sqrt{uuvv + uuww + vvww}}{uv (qv - pu)}.$$

Porro vero erit subtangens $qT = \frac{Y}{\text{tang. } \tau}$, est vero

$$Y = \frac{(v(u-x) - uy) \sqrt{uuvv + uuww + vvww}}{uv \sqrt{uu + vv}},$$

unde fit subtangens

$$qT = \frac{(v(u-x) - uy)(pu - qv)}{(pv + qu) \sqrt{uu + vv}},$$

quae subtracta ab ascissa X relinquet spatium

$$uT = \frac{py + q(u-x) \sqrt{uu + vv}}{pv + qu}.$$

Denique fiat $dX : ds = qT$ ad zT ,

hincque prodibit ipsa

$$\text{tang. } zT = - \frac{(v(u-x) - uy)}{pv + qu} = \frac{uy - v(u-x)}{pv + qu}.$$

§. 16. Eodem modo definiamus positionem normalis zN , ac primo quidem erit angulus $qNz = 90^\circ - \tau$; tum vero subnormalis

$$qN = YP = Y \text{ tang. } \tau = \frac{(v(u-x) - uy)(pv + qu)(uuvv + uuww + vvww)}{uuvv(pu - qv) \sqrt{uu + vv}},$$

ipsa autem normalis erit

zN

$$z N = \frac{y}{\cos. \tau} = \frac{(v(u-x) - uy) \sqrt{uuvv + uuww + vvww}}{uv(qv - pu)}$$

Tandem si subnormalem abscissae X addamus, prodibit interuallum

$$UN = \frac{(u-x)(pvv(uu+ww) + quvww) \sqrt{uu+vv}}{uuvv(pu-qv)} - \frac{y(quu(vv+ww) + puvw) \sqrt{uu+vv}}{uuvv(pu-qv)}$$

§. 17. Transferamus nunc iterum hanc figuram Tab. II. in planum inclinatum uvw , et cum sit recta zy ad planum AOB perpendicularis, ducta recta yT erit triangulum zyT ad y rectangulum, vnde anguli yzT cosinus erit $\frac{zy}{zT}$. Hic autem angulus aequalis est illi, sub quo tang. zT ad axem OC inclinatur, quia zy ipsi OC est parallela. Cum igitur sit $zy = z$ et $zT = \frac{uy - v(u-x)}{pv + qu}$, at vero ex prima aequatione:

$$\frac{x}{u} + \frac{y}{v} + \frac{z}{w} =, \text{ fiat}$$

$$\frac{z}{w} = \frac{u-x}{u} - \frac{y}{v} = \frac{v(u-x) - uy}{uv}, \text{ erit}$$

$$zT = \frac{uvz}{w(pv + qu)}$$

tum vero ex secunda aequatione:

$$\frac{p}{u} + \frac{q}{v} + \frac{r}{w} = 0, \text{ erit}$$

$$\frac{r}{w} = -\frac{(pv + qu)}{uv},$$

quo valore substituto fit $zT = -\frac{z}{r}$, quocirca habebimus $\cos. yzT = -r$. Supra autem vidimus cosinum anguli, quo tangens curvae ad axem OC inclinatur, esse $= +r$; verum notandum est ibi tangentem sursum fuisse productam, cum hic deorsum dirigatur, vnde signum cosinus mutatur.

Tab II.
Fig. 8.

§. 18 Quoniam autem hic tantum de inclinatio-
ne agitur, quam tangens curvae tenet respectu trium axi-
um, loco ipsius tangentiſ z T aliam quamcunque ipſi pa-
rallelam ſubſtituere licebit, quippe quae ad axes noſtros
pariter erit inclinata. Hanc ob rem in plano inclinato
ex u ducatur recta ut , tangenti curvae parallela,
ita vt fit angulus $vut = \tau$. Capiatur autem haec recta
 ut , calculi gratia, $= r$, ita vt, ſi ex t in uv demittatur
perpendicularum td , fit $ud = \text{cof. } \tau$ et $td = \text{fin. } \tau$. Tum vero
in ipſo plano $A O B$ ex d ad rectam uv ducatur nor-
malis de , in eamque ex t demittatur perpendicularum te ,
et quia angulus tde eſt inclinatio plani uvw ad planum
 $A O B$, erit iſte angulus $tde = \theta$, vnde fit interuallum
 $de = td \text{cof. } \theta = \text{fin. } \tau \text{cof. } \theta$ et perpendicularum in norma-
lem $te = \text{fin. } \tau \text{fin. } \theta$; vbi notetur rectam te axi $O C$ eſſe
parallelam. Hinc ſi ducatur recta ue triangulum teu ad
 e erit reſtangulum, vnde anguli ute cofinus erit

$$\text{cof. } ute = \frac{te}{ut} = \text{fin. } \theta \text{fin. } \tau.$$

Supra autem vidimus eſſe

$$\text{fin. } \theta = \frac{w \sqrt{(uu + vv)}}{\sqrt{(uuvv + uuww + vvww)}};$$

tum vero erat

$$\text{fin. } \tau = - \frac{(pv + qu) \sqrt{(uuvv + uuww + vvww)}}{uv \sqrt{(uu + vv)}},$$

quae expreſſio ob

$$pv + qu = -r \cdot \frac{uv}{w},$$

transformatur in hanc:

$$\text{fin. } \tau = \frac{r \sqrt{(uuvv + uuww + vvww)}}{w \sqrt{(uu + vv)}},$$

vnde fit

fin.

$$\sin. \theta \sin. \tau = r = \cos. u t e,$$

hoc est cofinus anguli, sub quo tangens sursum ducta ad axem $O C$ inclinatur $= r$, (Cf. §. 19.); recta autem $u e$ finum eiusdem anguli exhibebit, ita ut fit

$$u e = \sqrt{(1 - r r)} = \sqrt{(p p + q q)},$$

quae etiam definiti potest ex triangulo $e d u$, in quo est

$$u d = \cos. \tau \text{ et } d e = \sin. \tau \cos. \theta,$$

vnde fit

$$u e = \sqrt{(1 - \sin. \theta^2 \sin. \tau^2)}.$$

Hinc autem deducitur tangens anguli $d u e$, scil.

$$\text{tang. } d u e = \frac{d e}{u d} = \cos. \theta \text{ tang. } \tau,$$

ad quam euoluendam ponamus breuitatis gratia:

$$\sqrt{(u u v v + u u w w + v v w w)} = \ominus, \text{ eritque}$$

$$\cos. \theta = \frac{u v}{\ominus} \text{ et tang. } \tau = \frac{\ominus r}{w (q v - p u)},$$

vnde fit

$$\text{tang. } d u e = \frac{r \cdot u v}{w (q v - p u)}.$$

Quare cum anguli $O u w$ tangens sit $\frac{v}{u}$, hinc reperiemus tangentem anguli $O u e$, scil.

$$\text{tang. } O u e = \frac{v w (q v - p u) - r u u v}{u w (q v - p u) + r u v w},$$

cuius fractionis numerator ob $\frac{p}{u} + \frac{r}{w} = -\frac{q}{v}$, siue

$$u r + w p = -\frac{q \cdot u w}{v},$$

reducitur ad hanc formam: $q w (u u + v v)$; denomina-
tor vero, ob

$$q w + r v = -\frac{v w p}{u},$$

reducitur ad: $-p w (u u + v v)$, ex quo colligitur

$$\text{tang. } O u e = -\frac{q}{p}.$$

§. 20. Jam ex e in $O u$ demittatur perpendiculum ef ; et cum sit $ue = \sqrt{pp + qq}$, tum vero

$$\sin. euf = \frac{-q}{\sqrt{pp + qq}} \text{ et } \cos. euf = \frac{p}{\sqrt{pp + qq}},$$

hinc erit

$$ef = -q \text{ et } uf = p.$$

Quod si nunc ducta concipiatur recta tf , ea erit ad $O u$ normalis, hincque triangulum tfu ad f rectangulum, ex quo obtinebitur cosinus anguli $O u t$, sub quo tangens tu ad axem $O A$ inclinatur $= p$, prorsus ut supra. Eodem modo si ex w ducatur ug parallela et aequalis ipsi ef , erit quoque triangulum tug ad g rectangulum, unde cosinus anguli tug , sub quo nostra tangens ad axem $O B$ inclinatur $= -q$. Sicque has inclinationes, quae superiore methodo sponte se offerebant, hac methodo per plures ambages tandem sunt erutae.

§. 21. His expeditis videamus etiam quomodo normalis ad curvam $z N$ (fig. 6.) ad ternos axes inclinatur. Hunc in finem concipiatur quoque ex puncto u in plano uvw educta recta normali illi $z N$ parallela, quae itidem unitati aequalis statuatur: neque vero opus erit peculiarem figuram constituere. Nam si nunc recta ut pro directione huius normalis accipiatur, omnia manere possunt ut ante, si modo angulus dut capiatur $= 90^\circ + \tau$. Sicque in praecedentibus formulis tantum opus erit scribere $\cos. \tau$ loco $\sin. \tau$ et $\sin. \tau$ loco $\cos. \tau$. Sicque erit

$$td = \cos. \tau \text{ et } ud = -\sin. \tau.$$

Hincque porro erit

$$de = \cos. \tau \cos. \theta \text{ et } te = \cos. \tau \sin. \theta.$$

At

At vero per reductiones ante adhibitas habebimus

$$\sin. \tau = \frac{\ominus r}{w \sqrt{(u u + v v)}} \text{ et } \cos. \tau = \frac{q v - p u}{\sqrt{(u u + v v)}}$$

porro

$$\sin. \theta = \frac{w \sqrt{(u u + v v)}}{\ominus} \text{ et } \cos. \theta = \frac{u v}{\ominus},$$

quorum valorum ope erit

$$u d = - \frac{\ominus r}{w \sqrt{(u u + v v)}},$$

$$d t = \frac{u v}{\ominus},$$

$$d e = \frac{u v (q v - p u)}{\ominus \sqrt{(u u + v v)}} \text{ et}$$

$$t e = \frac{w (q v - p u)}{\ominus},$$

hincque

$$\text{tang. } d u e = - \frac{u v w (q v - p u)}{\ominus \ominus r} = \frac{d e}{u d} = - \frac{\cos. \theta}{\text{tang. } \tau}.$$

§. 22. Nunc autem angulus $u t e$ exprimit inclinationem radii osculi ad axem $O C$, cuius ergo cosinus erit $= \frac{w (q v - p u)}{\ominus}$; vbi cum sit

$$\ominus = \sqrt{(u u v v + u u w w + v v w w)}, \text{ erit}$$

$$\ominus = u v w \sqrt{\left(\frac{i}{u u} + \frac{i}{v v} + \frac{i}{w w}\right)} = \frac{u v w}{t} \sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)},$$

vnde ille cosinus erit

$$= t \frac{(q v - p u)}{u v \sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}.$$

Diuidatur tam numerator quam denominator per $u v$, et haec expressio euadet

$$\cos. u t e = \frac{\left(\frac{q t}{u} - \frac{p t}{v}\right)}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}.$$

§. 23. Supra autem vidimus esse

$$\frac{t}{u} = r d q - q d r \text{ et } \frac{t}{v} = p d r - r d p,$$

quibus valoribus introductis numerator nostrae formulae erit

erit dr , vnde manifesto colligitur anguli sub quo radius osculi ad axem OC inclinatur cosinus

$$= \frac{-dr}{\sqrt{(dq^2 + dp^2 + dr^2)}}$$

vbi discrimin signi non est attendendum, propterea quod signum per se mutatur, siue radium osculi sursum vel deorsum tendere accipiamus.

§. 24. Cum igitur sit recta

$$te = -\frac{dr}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}$$

erit recta

$$ue = \frac{\sqrt{(dp^2 + dq^2)}}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}$$

at vero tang. $eu d = \frac{uvw(qv - pu)}{\ominus \ominus r}$. Ante autem erat

$$\ominus = \frac{uvw}{t} \sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)},$$

vnde ista tangens euadet

$$\frac{-(qv - pu)tt}{uvw r (dp^2 + dq^2 + dr^2)} = \frac{-(\frac{qt}{u} - \frac{pt}{v})t}{w r (dp^2 + dq^2 + dr^2)},$$

cuius fractionis numerator transformatur in $+tdr$, vnde ista tangens fiet

$$\text{tang. } d u e = \frac{dr(qd p - p d q)}{r(dp^2 + dq^2 + dr^2)}$$

Hunc igitur angulum subtrahamus ab angulo ouv , cuius tangens est $\frac{v}{u} = \frac{r d q - q d r}{p d r - r d p}$, et factis omnibus reductionibus, quibus hactenus sumus vfi, tandem elicitur

$$\text{tang. } O u e = -\frac{dq}{dp}, \text{ ergo}$$

$$\text{sin.} = O u e \frac{-dq}{\sqrt{(dp^2 + dq^2)}} \text{ et cos. } O u e \frac{dp}{\sqrt{(dp^2 + dq^2)}}$$

Cum igitur sit

$$ue = \frac{\sqrt{(dp^2 + dq^2)}}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}, \text{ erit}$$

$$uf = ue \cos. Oue = \frac{dp}{\sqrt{(ap^2 + dq^2 + dr^2)}} \text{ et}$$

$$ef = \frac{-dq}{\sqrt{(ap^2 + dq^2 + dr^2)}}.$$

§. 25. Cum autem sit $ut = r$, recta uf exprimit cosinum anguli fut , quem radius osculi cum axe OA constituit, recta vero $fe = ug$ exprimit cosinum anguli gut , quem radius osculi facit cum axe OB , quocirca habebimus:

$$\cos. \text{incl. rad. osc. ad axem } OA = \frac{dp}{\sqrt{(ap^2 + dq^2 + dr^2)}}$$

$$\cos. \text{incl. rad. osc. ad axem } OB = \frac{-dq}{\sqrt{(ap^2 + dq^2 + dr^2)}}$$

$$\cos. \text{incl. rad. osc. ad axem } OC = \frac{dr}{\sqrt{(ap^2 + dq^2 + dr^2)}}.$$

Ceterum ista methodus ideo notatu maxime digna videtur, quod per reductiones hic expositas formulae maxime complexae ad simplicissimas, quasi praeter omnem expectationem, reuocantur.

§. 26. Quo omnes istae reductiones facilius institui queant, sequentes proprietates probe notasse iuuabit. Cum enim sit

$$\frac{t}{u} = r dq - q dr;$$

$$\frac{t}{v} = p dr - r dp;$$

$$\frac{t}{w} = q dp - p dq;$$

existente vti assumimus

$$t = x(rdq - qdr) + y(pdr - rdp) + z(qdp - pdq),$$

ita vt t denotet quantitatem differentialem, hinc erit

$$I. \frac{pt}{v} - \frac{qt}{u} = p(pdr - rdp) - q(rdq - qdr) = dr;$$

II.

$$\text{II. } \frac{q \dot{t}}{w} - \frac{r \dot{t}}{v} = q(q dp - p dq) - r(p dr - r dp) = dp;$$

$$\text{III. } \frac{r \dot{t}}{u} - \frac{p \dot{t}}{w} = r(r dq - q dr) - p(q dp - p dq) = dq.$$

Deinde vero sequentes formulae etiam commodam reductionem patiuntur.

$$\text{I. } \frac{\dot{t} dp}{v} - \frac{\dot{t} dq}{u} = dp(p dr - r dp) - dq(r dq - q dr) \\ = -r(dp^2 + dq^2 + dr^2),$$

$$\text{II. } \frac{\dot{t} dq}{w} - \frac{\dot{t} dr}{v} = dq(q dp - p dq) - dr(p dr - r dp) \\ = -p(dp^2 + dq^2 + dr^2),$$

$$\text{III. } \frac{\dot{t} dr}{u} - \frac{\dot{t} dp}{w} = dr(r dq - q dr) - dp(q dp - p dq) \\ = -q(dp^2 + dq^2 + dr^2).$$

Praeterea vero hae reductiones notatu dignae sunt:

$$\frac{\dot{t} \dot{t}}{uu} + \frac{\dot{t} \dot{t}}{vv} = dr^2 + rr(dp^2 + dq^2 + dr^2),$$

$$\frac{\dot{t} \dot{t}}{vv} + \frac{\dot{t} \dot{t}}{ww} = dp^2 + pp(dp^2 + dq^2 + dr^2),$$

$$\frac{\dot{t} \dot{t}}{ww} + \frac{\dot{t} \dot{t}}{uu} = dq^2 + qq(dp^2 + dq^2 + dr^2).$$

Tab. II.
Fig. 9.

§. 27. Denique quoniam omnes has determinationes perduximus ad parallelepipeda circa axes principales exstructa, cuiusmodi in hac figura exhibetur, vbi, prouti ternis lateribus O P, O Q, O R certi valores tribuuntur, diagonales O Ω positionem rectorum notabilium ad curvam pertinentium repraesentant: quae hactenus hic sunt allata sequentibus parallelepipedis complecti licet. I) Si parallelepipedi latera statuantur

$$O P = x; O Q = y; O R = z;$$

diago-

diagonalis, quae erit $\sqrt{(x x + y y + z z)}$, dat positionem rectae ex puncto O ad curvae punctum z ductae.

II. Si parallelepipedo latera capiuntur

$$OP = p; OQ = q; OR = r;$$

tum diagonalis $O\Omega$ dabit positionem tangentis curvae in puncto z , siue ista tangens parallela erit diagonali $O\Omega$; ipsa autem haec diagonalis erit

$$\sqrt{(pp + qq + rr)} = r.$$

III.) Si parallelepipedo latera statuuntur:

$$OP = \frac{dp}{ds}, OQ = \frac{dq}{ds}, OR = \frac{dr}{ds},$$

tum diagonalis parallelogrammi dabit directionem radii osculi in puncto z , seu ipsi erit parallela: ipsa vero diagonalis erit $\frac{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}{ds}$, ita vt ipse radius osculi sit

$\frac{1}{O\Omega}$. IV.) Si latera parallelepipedo statuuntur:

$$OP = \frac{rdq - qdr}{ds}, OQ = \frac{pdr - rdp}{ds}, OR = \frac{qdp - pdq}{ds},$$

tum diagonalis $O\Omega$ erit normalis in planum in quo binae elementa curvae proxima incurvantur: ipsa autem diagonalis iterum erit $\frac{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}{ds}$. Postremum hoc

theoremata inde manifesto sequitur, quod normalis ad planum incurvationis perinde inclinatur ad ternos axes, atque ipsum planum inclinatur ad plana principalia opposita.